Нові формати уроків та повітряні тривоги: як працюють українські школи

Попри війну українські школи повернули очне навчання паралельно з дистанційним у новому навчальному році. Ми поговорили з учителями з різних регіонів, дізналися про їхні хвилювання та очікування, надихнулися стійкістю та вірою у щасливе майбутнє наших дітей. Тож розповідаємо, яким був перший місяць у школах, які виклики постали перед педагогами та чого зараз найбільше потребують діти.

Форми навчання та вибір батьків

З 1 вересня в Україні запрацювали 12904 школи. Про це розповів Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет. Та не всі з них змогли повернутися до очної форми навчання. Деякі школи перебувають на тимчасово окупованих територіях. Деякі — у прифронтових регіонах. Тому якщо школа працює, то може вийти лише на дистанційне навчання.

Формат дистанційного навчання доступний також у школах, що знаходяться у більш безпечних регіонах. Батьки вибирали на власний розсуд форму навчання для своєї дитини: очну, онлайн, екстернат, сімейну.

Якщо школа пропонує різні форми навчання, то вибір батьків, перш за все, базується на питанні безпеки. Чи добре облаштоване сховище, на думку батьків? Чи безпечно дитина зможе діставатися школи? Також на вибір впливає

психологічний стан дитини та різні побутові обставини у сім'ї. Незадовго до початку навчального року більшість опитаних батьків в Україні вибрали дистанційну форму навчання для своїх дітей — 62,5 %.

Як школи пристосувались до навчання в умовах війни: нові розклади занять

У багатьох школах, що мають укриття і забезпечують очне навчання, паралельно існує і дистанційна форма. Деякі учні знаходяться в інших регіонах, за кордоном або можливо психологічно не готові до очного навчання. Тому навчальні заклади поєднують онлайн та офлайн форму, щоб забезпечити навчальний процес для всіх учнів та учениць.

— У нашому містечку шість шкіл. Кожна з них поєднує різні форми навчання та має власний графік. Все залежить від того, у якому стані сховище, скільки дітей воно може помістити. Наприклад, в одній великій школі є два сховища, тому діти можуть розподілитися під час повітряної тривоги і всім вистачить місця. У цій школі навчання відбувається в одну зміну. По 30 хв уроки для тих, хто очно. І 15 хв — заняття з дітьми, які приєднуються онлайн, — розповідає пані Світлана, вчителька міської школи. — Наша школа невеличка, тому в нас інший формат навчання. У нас маленьке сховище, що не поміщає всіх дітей. Тому ми працюємо у дві зміни. Навчання починається о 8:30. Для початкової ланки воно закінчується о 12:00. А для середньої — о 15:45. Але середня ланка має перерву з 11 до 12 години. Оскільки у школі не передбачене харчування, діти мають час пообідати вдома. Це зручно, бо місто невелике і дістатися школи кожен може швидко.

— Ми в гімназії поєднали ротаційну та гнучку моделі, — пані Оксана, директорка школи у Києві. — Перші, другі та п'яті класи гімназії навчаються очно щодня у той час, як інші паралелі приєднуються до них на 2 тижні, чергуючись між собою. Частина учнів (деякі з них знаходяться за кордоном, деякі — в Україні) навчаються дистанційно на постійній основі. Розклад занять побудований таким чином, що навчання відбувається фактично у дві зміни: вранці очне навчання у школі та дистанційне для учнів, які перебувають в Україні. Починаючи з

15:30 — дистанційне для дітей, які наразі знаходяться за кордоном.

Перший місяць навчання в українських школах та нові виклики

Готуватися до навчального року в умовах війни школи почали заздалегідь. Але передбачити все було просто неможливо. Тож вчителям доводилося проявляти свою креативність та стійкість у складних ситуаціях та долати нові виклики.

— Перший місяць був насиченим і непростим, він додав труднощів усім учасникам освітнього процесу. У нашій школі немає укриття, тому ми працюємо лише онлайн, — ділиться досвідом пані Оксана, директорка сільської школи у Фастівському районі. — І найбільша складність — відсутність живого спілкування. Учням важко без порад вчителя, емоційного контакту. Особливо дітям початкової школи. Частина учнів протягом місяця змінили форму навчання. Діти переходять на екстернат, домашнє (сімейне) навчання. А це заяви, довідки, накази, зміни в журналах. Проведення уроків ускладнюється технічними проблемами: часом — відсутність світла чи інтернету, збої в налаштуваннях електронного журналу. Під час повітряних тривог зупиняється проведення уроку — відеоматеріали завантажуються на платформу і діти самі мають опрацьовувати частину матеріалу.

Найбільший виклик — сигнал повітряної тривоги під час уроків, дії під час евакуації та психологічний супровід дітей в укритті.

Нові умови вимагають нових підходів до організації освітнього процесу та викладання певного предмета, — переконана пані Оксана, директорка київської школи.

— Кожен педагог має розуміти, що сьогодні вже неможливо працювати традиційно, як до війни, тому що змінилося абсолютно все. Незмінними, щоправда, залишилася наша любов і повага до дітей, бажання навчати й робити це якісно. Ми впоралися, хоча було не просто. Дуже змінилася комунікація з батьками: вони стали більше довіряти закладу, адміністрації, вчителям. А ми — навзаєм: постійно знаходимося з ними на зв’язку, завжди відкриті до спілкування. Детально інформуємо

батьків: у яких умовах навчаються діти, що відбувається в гімназії в режимі реального часу.

Труднощі з навчальною програмою та як їх долають вчителі

Прогалини у знаннях учнів і складнощі з адаптацією до шкільного режиму були передбачуваними. Адже багато шкіл призупинили навчання з початком війни. А діти не могли самостійно опрацьовувати матеріал через небезпеку, вимушену евакуацію чи сильний стрес.

Психологиня Світлана Ройз відзначила зміни у навчальних навичках, що можуть спостерігатися у дітей під час війни.

Учні та учениці потребують більше часу на повторення матеріалу через пережитий стрес. Також педагоги можуть спостерігати погіршення навичок читання, письма, запам’ятовування. У дітей можуть виникати труднощі з предметами, що потребують просторової уяви, наприклад, з геометрією. Учні та учениці, які пережили травматичні події, часто забувають правила орфографії.

Психологиня радить учителям починати з невеликої кількості інформації, використовувати більше наочності, ігор та практичного застосування знань. Важливою також є фізична складова: руханки на уроках, активні ігри на перервах.

Під час розмови з педагогами, ми дізналися, що точно слідувати навчальній програмі в сучасних реаліях справді складно. У дітей є прогалини у знаннях, а щоб наздогнати матеріал з класами, вчителям потрібен додатковий час.

Наші експерти порадили вчителям не бути надто вимогливими до дітей і перш за все дбати про їхній психологічний стан. Адже для засвоєння нових знань важливо, щоб учні та учениці були емоційно стабільними. Також педагогам важливо зберегти баланс між професіоналізмом, підтримкою дітей та батьків і турботою про власний ментальний стан.

Для онлайн-уроків варто спробувати персоналізацію освіти та використовувати більше інтерактивних інструментів. Так дистанційні заняття будуть цікавішими, а учні зможуть легше засвоювати інформацію. А щоб самим вчителям було легше

опановувати нові інструменти, можна влаштовувати регулярні зустрічі та ділитися досвідом одне з одним.

Про те, як навчати під час війни, можна дізнатися на платформі OsvitaNow.